

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 3. zvezka.

Rimska svetišča, Sveta Marija Velika	65.
Življenje in poveljanie svetih gorkumskih marternikov.	
IV. pogl. Življenje sv. Leonarda van Velhel	69.
Slava Marijina, IV. Marija, pomoč kristijanov	74.
Blaženi Teofilj iz Korte	
III. pogl. B. Teofilj v nočeljatu itd.	76.
IV. pogl. Blaženi Teofilj v ritiru čiviteljskem itd.	80.
V. pogl. Žalost in veselje bl. Teofilja itd.	84.
O zaničevanju posvetnih nečimernosti.	
IX. O popotovanju tega sveta	89.
X. O zaničevanju bogastva	90.
Kratka redovna poročila D.e novi maši	91.
Tretji red v Ospi	91.
Nekaj o pobožnem zedinjenju sv. Antona	92.
Iz Svete Dežele	93.
Priporočilo v molitev	95.
Zahvala za vslišano molitev	96.
„Zatajevanje samega sebe“	96.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1896

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Dr. Vatroslav Oblak.

To ime se je v zvezi z raznimi jezikoslovnimi vprašanji že nekoliko krat omenilo na teh platnicah. Mladi učenjak, ki ga je nosil, pa nam ni bil znan le po svojih jezikoslovnih spisih; leta 1889 je bil o velikih počitnicah sam nekaj dni pri nas, zlasti menda za razvrednenje, vendar ne celo brez jezikoslovnih namenov. V prijaznem pismenem občevanju pa sva bila malo da ne deset let, namreč od leta 1886 pa skoraj do konca njegovega življenja; blizu 80 raznih pisem in dopisov imam še od njega. Mislim torej, da o priliki, ko je mlado življenje sklenil — tako prezgodaj in vsaj zame nenadoma, dasiravno mi ni bila neznana njegova bolehavost, mislim, pravim, da ne bo napak, ako zapišem tu vsaj nekoliko besedic v spomin na tako posebno nadarjenega moža, pri vsi svoji bolezni tako delavnega učenjaka. Seveda ne bom našteval njegovih mnogih spisov, slovenskih, nemških, celo bolgarskih, tudi ne morem popisovati njegovih raznih znanstvenih popotovanj: v Macedonijo, Dalmacijo in na Kerk, na Koroško, mej ogerske Slovence in v Vipavo; le o svojem občevanju z njim ter o razmeri, ki je bila mej nama, povem nekaj malega.

Pervič mi je pisal iz Zagreba, ko abiturijent tamkajšne gimnazije, naj bi mu posodil neke stare knjige, ki je mislil, da jih vtegnem imeti, ki jih pa v resnici nisem imel. Že takrat je namreč pripravljaj svojo pozneje v „Archiv für sl. Phil.“ natisnjeno razpravo o nominalni deklinaciji, glede ketere mi je tudi naznanil neke svoje dvojbe in težave, in že tedaj sem se moral čuditi bistrumnosti, obširni jezikoslovni izvedenosti in odločno pravi znanstveni nameri verlega mladeniča.

Prav tako mi je tudi nadalje iz raznih krajev, kjer je ravnal, naznanjal težave in pomiselke, ki so se mu vzdigovali pri njegovih jezikoslovnih preiskavah. Zlasti je bil radoveden na moje domače ribniško narečje; še na poslednji dopisnici, pisani malo čez mesec dni pred smertjo v Gradcu 12. 3. 1896, poprašuje, kako se glasi to in to v mojem rojstvenem kraju. Toži tudi prav na tej dopisnici, „da še vedno nimamo monografije o kakem dolenskem narečju“ ter se usti, da „po leti, če dasta bog in Gauč, grem na dolensko“. Že pred leti me je skoraj nadležno silil, naj se lotim „ribniške dialektologije“.

In ko se je namenil tudi žalibog že rajni mladi profesor Lendovšek novo slovensko slovnico sestaviti iz doneskov raznih

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XV. tečaj.

V Gorici, 1896.

III. zvezek.

Rimska svetišča.

P. C. L.

(Dalje.)

Sveta Marija Velika.

Ko sva obiskala in ogledala cerkev sv. Petra v Vatikanu, stopiva zdaj do najbližje romarske cerkve sv. Marije Velike ali Marije Snežnice, in mejpotoma ti povem zgodovino začetka tega imenitnega svetišča. V četrtem stoletji za časa papeža Liberija sta živela v Rimu dva pobožna zakonska, bogata in plemenita; ker je pa njijun zakon ostal brez zaželenih otrok, sta obljubila svoje veliko premoženje prečisti devici Mariji, ter jo v goreči molitvi prosila, naj jima kako naznani, kaj bi naj ž njim storila v njeno čast. V noči mej tretjim in četrtem dnem avgusta meseca se prikaže prečista devica zakonskima in tudi papežu Liberiju v sanjah, ter jim naznani, da naj na tistem griču, katerega bodo drugo jutro videli sè snegom pokritega, sezidajo cerkev. In glej čudo! Na jutro 5. avgusta, ob času, ko je v Rimu največa vročina, zagledajo bližnji prebivalci Eskvilinski grič pokrit se sneženo odejo. V tem sta spoznala zakonska in tudi papež voljo božjo in

voljo preblazene device Marije, da se na tistem griču sezida cerkev in njej posveti. Papež obdan od mnogih duhovnikov in neštevilnih vernikov se poda nemudoma na tisti grič ter v sneg zaznamenuje prostor, kjer naj bi se cerkev sezidala. Pri tem pa se je zgodil še drugi čudež; ko je namreč papež z lopato hotel zaznamenjati temeljni obris nove cerkve, se je na enkrat sam naredil cel obris po čudovitnem načinu. Od tega dogodka, da je namreč v največi vročini nenavadni sneg pokazal prostor za Marijino cerkev, se imenuje to svetišče Marija Snežnica, in tega dogodka se spominja sv. cerkev s posebnim praznikom, katerega vsako leto 5. avgusta praznuje. Posebno slovesno pa se obhaja ta praznik tukaj v Rimu tudi s tem, da se na nekak vmetalen način posnema padanje snega, ko se mej slovesno službo božjo izpod cerkvenega stropa vsipljejo peresca belih cvetlic na zbrano ljudstvo.

To svetišče se imenuje tudi Liberijanska bazilika, ker je bila, kaker rečeno, za časa papeža Liberija sezidana; drugo ime je: Marija pri jaslicah, ker se v nji, kaker bodeva videla, hranijo jaslice, v katerih je ležal novorojeni zveličar sveta; in naposled, kaker sem tudi že povedal, ima ime Marija Velika, ali prav za prav Marija Veča (*maggiore*), ker je izmed vsih osemdeset Marijinih cerkva največa po prostoru in prva glede imenitnosti.

Zdaj sva se pa približala temu imenitnemu svetišču; oglejva ga najprej od zunaj. Že pred cerkvijo naju na Marijo spominja visoko lepo znamenje s podobo Marijino, namreč steber, katerega je l. 1614 papež Pavel V. dal tja prenesti iz Konstantinove bazilike; v napisu, katerega moreš brati v znožju, steber samega sebe blagruje zavoljo časti, da sme zdaj nositi mater živega Boga, ko je poprej podpiral tempelj nemega malika. Drugi napis pa pravi, da, kaker je ognjeni steber izraeljskemu ljudstvu kazal pot v puščavi, tako nam Marija na vzvišenem prestolu kaže pot gori v nebesa.

Pa stopiva sedaj v cerkev in najprvo z molitvijo počastiva presveto Rešnje Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa in pozdraviva tudi njegovo deviško mater. Ko to svoje dolžnost storiva, nama ne bode nihče za zlo jemal, ako tudi po svetišču nekoliko pogledava. Cerkev ima tri ladje, katere 36 krasnih stebrov iz belega marmorja eno od druge loči, namesto navprečne ali križne ladije pa ste dve veličastni kuplji nad kapelama. Tlak po cerkvi je iz mozajika zložen in se ti zdi kaker lepo obrobļjene vmetne gredice na cvetličnem vertu. Ozri se proti cerkvenemu stropu; ta je sicer

Iesen, ali lesa ne vidiš, ker je ves pozlačen s tistim zlatom, katerega so v prvo iz Amerike v Evropo prinesli in ga je tej cerkvi podaril španski kralj Ferdinand. Tudi ta cerkev ima mnogo podob iz dragega mozaika. Tako vidiš na mogočnem slavlolu, ki loči cerkev od tribune, zadnjega dela cerkve ali prezbitorija, v trojnem polju predstavljeno mladeniško življenje Gospodovo. Te mozaikije je že v 5. stoletju dal narediti papež Sikst III. v spomin Efeškega cerkvenega zbora, na katerem je bil obsojen krivoverec Nestorij, ker je tajil, da Marija ni božja porodnica. Druge krasne enake podobe se vidijo tudi v prezbitoriju in na gornih stranskih stenah srednje ladje. Visoki baljdahin ali nebo nosijo štirje iz dragega kamena porfirja izrezani in sè zlatom okrašeni stebri. Pod tem nebom je papežev altar, pod katerim so v veliki, tudi iz porfira vmetalno narejeni shrambi ostanki raznih svetnikov. Tako je n. pr. tukaj del telesa sv. Matija apostolja, sv. Epafra škofa in marternika, svetega Simplicija in njegovih dveh sester Faustine in Beatrice. Za tem oltarjem se hranijo petere deske jaslic, v katerih je ležal novorojeni zveličar v betlehemski štalici, nekoliko slame, ki je bila njegova postelja, in košček njegovih povojev. Se vé, da so ti dragoceni sveti spomini, kaker dostojno, shranjeni v pozlačeni in drago okrašeni se steklenim pokrovom zaperti posodi. Na dan pred rojstvom Jezusovim in na dan rojstva samega se očitno izpostavljajo v posebni kapelici, v sveti božični noči pa jih prenesejo v procesiji na papežev altar, kjer je potem slovesna velika maša.

Na desni strani pred velikim oltarjem je tako imenovana sikstinska kapela, ki jo je dal sezidati papež Sikst V.; v nji občuduj dragoceni tabernakelj, katerega nosijo štirje angelji. Na steni je kip sv. Kajetana z Jezuškom v naročji. Pobožno sporočilo pripoveduje, da je ta svetnik enkrat v sveti noči v tej kapeli pobožno molil, in na priprošnjo sv. Jeronima, kateri je tudi v tej kapelici pokopan, je zadobil veliko milost, da je enako pobožnemu starčku Simeonu Jezuščka mogel deržati v naročji in pritiskati na svoje persi. Nadalje so še v tej kapeli sveti ostanki nekaterih nedolžnih otročičev, ki so za Jezusa svojo kri prelili in zdaj blizu njegovih jaslic počivajo.

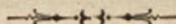
Na nasprotni levi strani pa je druga tej podobna kapela, katera glede umetnih in dragocenih krasotin presega sikstinsko. Tej kapeli je ime borgezijanska ali pavlinska, ker jo je dal sezidati papež Pavel V. iz borgezijanskega pokolenja. Altar, ki je

iz drazega marmorja, hrani podobo matere božje, katero je kaker sporočilo pravi, slikal sv. Lukež evangelist. Ta podoba je tudi bila, katero je papež sv. Gregorij Veliki v procesiji skozi mesto nosil, da bi kuga ponehala. Leta 590 je namreč v Rimu razsajala morivna kuga, in sveti papež je peljal prosivno procesijo k sv. Petru in nese! to podobo. Ko pridejo onkraj sedanjega angeljskega mosta, se na enkrat na višini pokaže angelj z mečem v roki, katerega je vteknil v nožnice; s tem je naznanil, da je jeza božja vtolažena in da ima kuga nehati. V spomin te dogodbe stoji še zdaj na višini angeljskega gradu mogočna podoba arhangelja Mihaela, katero je dal postaviti papež Bonifacij IV. ter Rimljane in ves kerščanski svet kliče k pokori, da kaker za časa Gregorija Velikega, tudi sedaj Bog odverne zaslužene šibe.

V tej Marijini cerkvi je razen omenjenih svetinj še mnogo drugih spomina vrednih sv. ostankov, izmed katerih naj imenujem le sledeče: rebro sv. Karola Boromeja; zob sv. Filipa Nerija, glava sv. Bibijane, štola in manipelj, katera je imel sv. Jeronim, ko je v Betlehemu pri sv. jaslicah maševal, ena roka sv. Lukeža in ena sv. Matevža, glava sv. Matija aposteljna, kos plašča sv. Jožefa, nekoliko las prečiste device Marije in drugi.

Za cerkvijo pa se vzdiguje visok egiptovski obelisk, ki je nekedaj zaznamenjeval grob cesarja Avgusta; l. 1587 pa ga je papež Sikst V. posvetil sv. križu in ga dal sem prestaviti. Na vsaki strani ima svoj napis, prvi popisuje zgodovino njegovo, ostali trije pa so ti:

Pervi: „Christus per invictam Crucem populo pacem praebeat, qui Augusti pace in praesepe nasci voluit“ to je po slovenski nekako: Kristus daj z nezmagljivim križem ljudstvu mir, on, ki je v mirnem času cesarja Avgusta hotel v jaslicah rojen biti. Drugi: „Christi Dei in aeternum viventis cunabula laetissime colo, qui mortui sepulchro Augusti tristis serviebam“. Zelo vesel častim jaselce Kristusove, večnega živega Boga, potem ko sem žalosten služil grobu mertvega Avgusta. Tretji: „Christum Dominum, quem Augustus de Virgine nasciturum vivens adoravit, seque deinceps Dominum dici vetuit, adoro.“ Kristusa Gospoda, katerega je Avgust v življenju ko sinu Device naprej videl in molil ter se potem „Gospoda“ imenovati prepovedal, tega molim.

Življenje in poveličanje svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

IV. Poglavlje.

Življenje Leonarda van Vehel, gorkumskega nadžupnika. — Njegovi stariši, šolanje in pastirska delavnost.

Leonard van Vehel je bil rojen l. 1527 v Hertogenbosku, precej velikem mestu na Brabantskem, od poštenih in pobožnih starišev. Sin se je skazal vrednega takih starišev. Od perve mladosti nadalje se je nekaj let učil latinskega jezika na sloveči gimnaziji svojega rojstnega mesta. Od ondod je šel v Leven, kjer je obiskoval zelo imeniten kolegij, ki se je po svojem gerbu imenoval „pri sokolu“. Ko je bil v tem kolegiju dosegel čast doktorja, se je pričel učiti toliko zaželene bogoslovske vednosti ter je devet let obiskoval kolegiji Hadrijana VI. Sè svojo pridnostjo, razumnostjo in dobrim spominom je pod vodstvom izverstnih učnikov tako napredoval v teh vednostih, da so ga šteli mej najboljše bogoslovce. Čeravno ni bil dosegel najvišje stopnje časti, je vendar mnoge nadkriljeval sè svojo učenostjo. Mej tem pa, ko se je tako pridno in vstrajno učil bogoslovske znanosti, se je z enako gorečnostjo pripravljajl za pridigarско službo, in vže takrat so mnogi občudovali njegovo veliko zgovornost in govorniško nadarjenost. Ko je bilo v Gorkumu župniško mesto izpraznjeno ter so hoteli imeti za to mesto duhovnika iz izverstne šole v Levenu, kjer so se v resnici vzgajali verli, vneti katoliški učenjaki, ni bil za to mesto nihče bolj sposoben, kaker Leonard. Prosili so ga, naj sprejme to službo, pa odločil se je za to še le po prigovarjanju svojih prijatelov, posebno kancelarja akademije Ruarda Taperja, ki je bil takrat najbolj sloveč učenik bogoslovja v Levenu. Tako je Ruard sam pripomogel, da se je spolnilo prerokovanje, katero je bil vže prej izrekel. Kaker namreč piše Lindan škof v Rurmondu in Gentu, njegov prešnji učenec, v pismu na cesarja Rudoljfa II., je on večkrat očitno v šoli svojim poslušalcem, mej katerimi je bil tudi Leonard, rekel te besede: „Mej

vami so neketeri, ki bodo vmorjeni zavoljo Kristusa in katoliške vere“. Te besede so se spolnile nad Leonardom, keterega je bil Ruard sam poslal na Holandsko.

Ko je bil Leonard nastopil svojo duhovno-pastirsko službo, se je trudil sè vsemi svojimi moèmi zvesto in natanèno živeti po svojem svetem in težavnem poklicu. To se mu je tudi posreèilo z milostjo in pomoèjo tistega, ki po svojem dopadajenju daje rast tamkaj, kjer njegovi služabniki sade in zalivajo.

Ko je popotoval na svojo župnijo v Gorkum ter premišljeval, kako težko butaro si je naložil, je večkrat zdihnil: „Oh, jaz nesreènež, kaj sem storil, da sem si dal naložiti to težavno in odgovorno službo? Zakaj sem poslušal svet svojih prijatelov? Zakaj se nisem bolj zoperstavljal?“ Vender mej tem, ko ga je plašil od ene strani strah pred težavami in veliko odgovornostjo, ga je od druge strani vlekla in silila ona sveta ljubezen, ki vse upa in vse prenese. (1. Kor. 13, 6). In resnici je potrebovala takratna stiska cerkve delavnosti tacega moža, ki je bil vže od perve mladosti vse svoje učenje posvetil temu svetemu namenu. Reèi smemo, da je sprejel župnijo, obdarovan od Boga s petimi talenti, da bi si pridobil z božjim blagoslovom še drugih pet. V kratkem èasu si je pridobil v Gorkumu najveèe veljavo in spoštovanje. On sicer ni iskal niti želel posvetne hvale in èasti, toda slavo in spoštovanje mu je pridobila njegova velika in temeljita uèenost, njegova nenavadna govorniška nadarjenost. Vse ga je ljubilo in slavilo, ne samo v Gorkumu, temuç tudi po sosednih mestih.

Zato se je raztegala njegova delavnost tudi zunaj župnije in mnogo ptujih ljudi je on sè svojim naukom in opominjevanjem ali iz zmote pripeljal na pravo pot ali pa v dobrem vterdil. Tudi uèenjaki so ga visoko cenili, kar moremo spoznati vže iz tega, da so v Levenu pri oèitnih bogoslovskih vajah rešili neko prav težavno in zavito vprašanje s tem, da so se sklicali na gorkumskega župnika. Ob kratkem, on je bil silno izveden v bogoslovskih znanostih; ko pridigar temeljit v poduèevanju, pretresljiv v opominjevanju, zmagovalen v preprièevanju. Ko zagovornik in branivec verskih resnic je bil èudovito spreten in izurjen, da silen in nepremagljiv, tako da se noben nasprotnik ni upal ž njim meriti. Slednjiè pa je imel — kar njegove prednosti še posebno povišuje — veliko skušnjo in je vse opravljal s toliko modrostjo, da ni nigdar dal s kako neprevidnostjo hudob-

nim povoda k opravljanju ali obrekovanju. Razun teh prednosti mu je pridobila serca vseh njegova nenavadna skromnost, ponižnost, prijaznost in ljubeznjivost. Vender pa so bile te lastnosti združene z neko posebno visokostjo, tako njegova prikupljivost prav nič ni kratila njegove veljave. Kako so mu bili naklonjeni dobri meščani, vidimo iz tega, da so prostovoljno sklenili vsako leto iz mestne blagajnice njemu dodati 100 goljdinarjev v zlatu, ker so bili njegovi dosedanji dohodki za moža tolke gostoljubnosti in darežljivosti veliko premajhni. Vender on ni nigdar prejel te njemu odločene vsote, ker je kmalu na to izbruhnila nevihta preganjanja proti njemu in drugim cerkvenim služabnikom.

Njegova darežljivost in njegovo vsmiljenje z ubogimi je bilo vedno veliko, pa prav posebno se je pokazalo ob času velike draginje, ki je bila vzrok lakote po vsi Belgiji. V tako žalostnih časih on ni le daroval vsega, kar je imel, temuč pripravljen je bil samega sebe dati posebno za tiste, ki so veliko pomanjkanje terpeli. S tem je spolnil dobri pastir dvojno pastirsko dolžnost: ubogim je dal hrano, bogatim dober zgled.

Vsako poletje je imel navado preskerbeti se s živežem in drevmi, da je mogel po zimi pomagati ubožcem. Tudi v začetku tistega poletja, ko je prestal marterniško smert, je vže bil pričel te reči nakupovati, zakaj tudi žalostni in slabi časi niso zmanjšali njegove darežljivosti.

Kolikerkrat je vbožnišim bolnikom delil svete zakramente, ni hotel sprejeti nikedar navadnega darila, temuč še sam jim je kaj podaril. Vedno je visoko cenil in skerbno varoval sv. čistost. Ko je bil v Gorkumu v ječi, so ga sicer neketeri hudobneži nekaj obrekovali, toda obrekovanje se je vernilo na obrekovalce same, njemu pa ni nič škodilo na dobrem imenu. Kako je ostro zatajeval samega sebe in krotil svoje meso, lahko spoznamo vže iz stroge natančnosti, s katero je deržal zapovedani post. On in njegov tovariš Popelj sta bila na koncu štiridesetdanskega posta vsa shujšana. Zavoljo tega so jima njiju prijatelji večkrat v šali rekli: Kaker cerkev posvečuje Bogu deseti del leta v sveto zatajevanje, tako darujeta ona dva ta post v resnici deseti del svojega mesa.

V dušnem pastirstvu je mnogo opravkov in dolžnosti, ki delajo obilo težav in strahu tistemu, ki jih goreče in zvesto opravlja. Leonardu pa ni bilo nič težavnišega, kaker spovedo-

vati. Sam sem ga slišal govoriti, da bi raje trikrat pridigoval, kaker enkrat spovedoval. Za njegovo pobožno in čisto serce je bila res prava martra poslušati velike in ostudne grehe, ki so se jih ljudje spovedovali. Zavoljo tega je imenoval spovednico svojo natezavnico.

Kakerkoli je zahtevala njegova stanovska dolžnost ali kerščanska ljubezen, on ni poznal strahu pred ljudmi, serčno se je zoperstavil hudobiji in povedal ali očitno ali na štiri oči vso resnico. Gerdo razvado, da so neketeri še pred poroko skupaj prebivali, je sè vso ostrostjo grajal ko velik greh, ki se nikaker ne sme terpeti mej kristijani. Enkrat se je zgodilo, da so bili sicer dobri pa le praveč priprosti katoliški stariši za botra svojemu otroku zbrali nekega krivoverca. Ko ga je Leonard videl in spoznal, je kar naravnost in odločno rekel, da ne kersti otroka, ako bo ta človek za botra. Ako hočejo stariši, da on kersti otroka, naj si poiščejo katoličana za botra. Tisti krivoverec je sicer godernjal, ali vse ni nič pomagalo. Ko je prišel katoliški boter, je župnik kerstil otroka. Tudi ni terpel, da bi se dajala otrokom pri sv. kerstu kaka nenavadna ali ajdovska ime na namestu svetniških; zakaj neprimerno in nespodobno je, ako imajo kristijani ajdovska in posvetna imena. Žalibog vidimo, da se je ta zloraba močno razširila. Mnogim se lepše zdi izvoliti ime iz pesniških bajek, kaker iz zgodovine svetnikov ime kakega aposteljna ali marternika, ki je v nebesih zapisano in spodbuja k posnemanju lepih čednosti.

Mej drugimi zapovedmi kerščanske ljubezni je miroljubni mož prav pogosto svaril svoje ovčice pred prepiri in tožbami ter jim prigovarjal, ako so vže zapletene v kako tožbo, naj to berž poravnajo in se lepo pobotajo. Rekel jim je, da se s tožbami le dragi čas zgublja, kerščanska ljubezen žali in dušni mir kali; on za svojo osebo bi raji z lepo besedo le polovico dobil, kaker s tožbo vse, čeravno bi bila pravica popolnoma na njegovi strani. Pogosto jih je tudi opominjal, naj v denarnih zadevah tako naglo ne prisegajo; boljše je majhino časno škodo terpeti, kaker božjemu imenu storiti kako nečast.

Tako milega in prijaznega pa se on ni kazal le proti dobrim in katoličanom, temuč tudi proti grešnikom in krivovercem. Nikedar ni opustil poti prijaznosti in dobrotljivosti, dokler je imel le kaj upanja, na ta način kaj doseči. Njegovo vodilo pri tem so bile besede aposteljna: „Služabnik Gospodov pa se ne

sme prepirati, ampak mora do vseh krotak biti, podučljiv, poterpežljiv, s krotkostjo posyariti tiste, ki se resnici vstavljajo; da bi jim kje Bog dal pokoro k spoznanju resnice in da bi se iztergali iz zaderg hudiča, kateri jih vjete derži po svoji volji.“ (II. Tim. 2, 24—26).

Ako so ga ljudje, posebno taki, ki so bili odpadli od prave vere, razžalili ali z besedo ali z djanjem, je ostal miren, še zmenil se ni za razžaljenje. Tako so mu krivoverci večkrat razbili okno na tisti strani hiše, ki je bila na cesto. On pa je dal precej drugi dan okno popraviti, da bi se mimogredoči ne zgledovali nad storjeno krivico.

S toliko krotkostjo in poterpežljivostjo je premagal in pridobil serca mnogih krivovercev. Mnogo jih je zapustilo krivoverske zmote ter se vernilo, poslušno glasu svojega pastirja, v naročje matere cerkve.

Vender je bilo mnogo teh spreobrnjencev podobno semenu, ki ni padlo na dobro rodovitno zemljo, temuč na terdo skalo. Njih vera ni pognala korenin, in zato so, kaker hitro se je pričelo preganjanje, padli v stare zmote, v veliko žalost dobrega pastirja, ki jih je bil pripeljal k resnici. Mnogo jih je pa vender ostalo terdnih in zvestih. Mej drugimi je bil Leonard z gorečim prizadevanjem pripeljal v pravi hlev ovčic Kristusovih tudi nekega krivoverca anabaptista. Ta poprej z dušo in telesom krivoverstvu vdani mož je po svojem spreobrnjenju še veliko zvestejše in natančnije živel po naukih katoliške vere. Ker je dobro spoznal, kolike sreče je postal deležen, je skazoval vedno največo hvaležnost učeniku, ki mu je bil zopet prižgal luč resnice. Tudi ko je bil ta pastir njegove duše vže davno zgubil svoje življenje, in so bili katoličani od vseh strani močno stiskani in preganjani, je ostal omenjeni človek podpiran od božje milosti, odločen in neomahljiv v veri, kaker ga je bil podučil Leonard. Omenili smo ta slučaj, ker je pri anabaptistih silno redek in v resnici občudovanja vreden. Sicer je pa kazal dobri pastir tako ljubeznjivo gorečnost proti vsem, ki so bili v zmoti, naj je bila ta zmota kakeršna koli. Posebno se je pa pomnožilo njegovo prizadevanje, ako ga je privela njegova služba h kakemu krivovercu na bolniški postelji. Vse je poskusil, da bi rešil dušo pogubljenja. Ni bil zadovoljen sè samim podučanjem, temuč goreče, da kleče ga je prosil, naj se vender ne loči iz življenja brez pokore in zadnje popotnice; seveda le pod pogojem,

da prej spozna vero v skrivnost presvetega zakramenta. Strogo se je namreč držal vodila, nobenemu ne podeliti zakramentov za vmirajoče, ke bi bil tudi bolnik sam za nje prosil, ako ni poprej razločno in očitno spoznal, da veruje vse, kar veruje katoliška cerkev. V tem je bil nevpogljiv; nobena prošnja prijatelov in sorodnikov bolnika, ga ni mogla pregovoriti. Ako se je zgodilo, da so ga prepozno poklicali in bolnik ni mogel več govoriti, in on ni gotovo vedel, ali je bolnik katoliške vere, je vprašal sosedo, če so ga videli v cerkev hoditi in ob zapovedanem času prejemati svete zakramente. Ako se je to zanikalo, ni mu hotel podeliti sv. popotnice; on namreč ni hotel, kaker govori sv. pismo, „metati biserov pred svinje“, ali pa sam nase naložiti ptuje grehe, ke bi nevrednim delil svete zakramente. Sploh je porabil vse svoje moči v to, da bi podučil in vterdil omahljive v veri, odpadle pa nazaj pripeljal na pravo pot.

Slava Marijina.

(P. L. H.)

IV. Marija, pomoč kristijanov.

V rimski zgodovini beremo o nekem hrabrem vojskovodji, Korijolanu po imenu, ki je bil plemenitne rodovine, pa je zaničeval nižje ljudstvo; le za plemenitaše se je poganjal; vbožce je pa tlačil, kar je mogel. Še ko je bila lakota v mestu Rimu, ko se je dovažalo žito iz družih dežel, je svetoval, naj se žito ne deli mej vboge. Splošna nevolja se je vzdignila proti njemu; velikaši so hoteli podpirati borno ljudstvo, ali on ni pustil; nato je nastal vpor zoper Korijolana in ljudstvo ga je obsodilo na smert. In Korijolan je pobegnil k sovražnikom Volskom. Te je našuntal na vojsko zoper domovino, in res jih pripeljal veliko množico pred Rim; stiskal je mesto, in pretil, da je vniči; vse je bilo v strahu. Mestni očetje — senatorji — so pošiljali poslance za poslanci k njemu, proseč ga, naj prizanese Rimu, domovini svoji, ali starejšine niso opravili nič, duhovniki niso opravili nič, vse je ošabno odvernil. Nazadnje se zberejo ženske, na čelu jim njegova mati Veturija. Tudi te hoče odpoditi — kar mu reče prijatelj: Če se ne motim, je tudi tvoja

mati jokajoča mej njimi. — Ko sliši ime mati — ostermi, plane mej ženske in jo hoče objeti. Ona pa mu reče hladno v solzah: „Čakaj! povej mi, sem li prišla lesem k sinu? — ali k sovražniku? Sem li tvoja mati? ali sem tvoja sužnja? ke bi ne bila rodila, bi bila prosta; ali te ni sram, da vničuješ svojo domovino? — Te besede so Korijolana tako pretresle, da jo je objel, poljubil in — odpeljal sovražnika od Rimskega mesta daleč proč. Tako piše Livij (II. 34 — 40).

Ta rimska gospa Veturija je pičla podoba nebeške kraljice Marije. Kaker je ta mati vtolažila svojega vžaljenega, po maščevanji hlepečega sinu, da je prizanesel Rimu ter odpeljal sovražnika, tako je Marija, preblažena Devica in Mati božja, odvernila tolikrat in tolikrat zaslužene kazni Božje od kerščanskega ljudstva; ona je namreč sè svojimi prošnjami tešila jezo pravičnosti Božje ter izprosila odpuščenja grešnikom. Če Marija pomaga kot ljubeznjiva mati vsakemu posameznemu človeku; če mu pomaga v dušnih in telesnih potrebah: tem bolj se ona kaže kot skerbna mati, keder je v nevarnosti celo kerščanstvo; keder se sovražnik vzdigne zoper vse njene otroke! Če je Marija pri kananejskem ženitvanju pazila na malenkost, ker niso imeli vina — saj to ni tako bistveno potrebno: koliko bolj ji je pri sercu sedaj, ko je v nebesih kraljica, ko obsega njena ljubezen in njena mogočnost celo kerščanstvo, koliko bolj jo je skerb za vse kerščanstvo! — Kedo bi še dvojil, da je Marija pomočnica kristijanov? Kedo bi še dvojil, da je Mariji nekako posebno veselje, biti priprošnja pri Bogu za kerščansko cerkev. „Kjer ni pomoči, ko le pri Bogu, tam je še pomoč pri Mariji“, pravi sv. Bonaventura.

Živa priča temu je dogodek iz l. 1683. Tisti čas so prihruli divji Turki skozi Ogersko, hoteč podjarmiti celo Evropo; prišli so do Dunaja; oblegali so mesto z dvesto tisoč vojaki. Misli si, kristijan, 200.000 vojakov okoli mesta. In ke bi bili zmagali nad Dunajem, preplavali bi bili vse naše pokrajine, celo Evropo. Papež Inocencij XI. je, slišavši to nesrečo, napovedal sveto leto, klical in vabil vse kristijane, naj hitijo na pomoč cesarju Leopoldu I. z molitvami, z denarji, z orožjem, z vojaki; opominjal je kristijane h pokori, h poboljšanju življenja; zlasti jim je pa klical, naj se obernejo k Mariji, pomočnici kristijanov, ker ona, preblažena Devica, premore vse pri Bogu. Res, bati se

je bilo, ke bi Turki premagali Dunaj, da bi se bil hudournik razlil čez vso Evropo. Celih 60 dni so oblegali sovražniki mesto; videti je bilo, da se ne bo mogoče vzdržati. Toda, kjer je sila naj večja, je pomoč Božja naj bližja. — Janez Sobieski, kralj Poljski, je prihitil na pomoč cesarju z obilnimi, hrabrimi četami. ter se zedinil s Karlom Lotrinškim, poveljnikom cesarske vojske, na Dunajskem Goloven.

Res, Turka je bilo še več, kaker ste imeli obe zedinjeni armadi ljudi; toda kerščanski vodje so zaupali na pomoč Božjo; na Golovcu v cerkvi Matere božje so bili pri sv. maši ter prejeli sv. obhajilo. — Kar zakliče Sobieski: „Bratje! zaupajmo na pomoč Božjo in Devico Marije, — pa planimo na sovražnike neštevilne. — In hrabri vojaki so planili z besedo „Jezus in Marija“ na sovražnika. — Strašna plahota je napadla vmazane Turke — le malo so se vstavljali — pometali so orožje in bežali sem ter tje. — Kristijanom je pripadla v plen cela zaloga bogatega tabora: kanoni, živež, strelivo — in pa, kar je še najdražje: vse jetnike so rešili strašne sužnosti.

Vsa ta slavna zmaga je pripisati mogočni pripomoči Device Marije. Zato je vkalzal papež Inocencij XI. naj se preslavlja Ime Marijino prvo nedeljo po mali maši. In ta praznik nam kliče še dandanašnji v spomin: Marija, pomoč kristijanov.

Blaženi Teofilj iz Korte.

P. C. L.

III. POGLAVJE.

Brat Teofilj v novicijatu; njegovo vežbanje v modroslovskih in bogoslovskih vedah; slovesne obljube in posvečenje v duhovnika.

Ko se je tako izpolnila Blažu njegova naj preserčniša želja, da je mogel z dovoljenjem svojih starišev zapustiti svet in stopiti v strogo življenje reda sv. Frančiška, se je odpravil po volji svojih novih prednikov nemudoma v samostan, ki je bil blizu meste Korte. Najsrečnejši dan je bil zanj 21. septembra leta 1693, ko je bil preoblečen, in je kaker je navada, tudi svoje ime spremenil v prelepo ime Teofilj, to je Bogoljub, s katerim ga

Hočemo tudi mi v prihodnje imenovati. Samostan, v katerem je imel brat Teofilj preživeti prvo leto svojega samostanskega življenja, leto poskušnje, je bil ne veliko čez dve sto let star in sezidan od meščanov v Korti tako, da se je nekaterim bolj strogim menihom zdelo, da je zoper sveto vboštvo; v drugem obziru pa je bila njegova lega kaker nalašč za tiho samotno življenje, zlasti pa je bil pripraven za novicijat. Tukaj je torej brat Teofilj preživel in prestajal ostrości novicijata, katere marsikaterega preplašijo, ako nima pravega poklica, druge pa zopet v poklicu poterdijo in pokrepčajo. Marisikaj ostrega je moral, kaker drugi, tudi Teofilj poskusiti. Nežnemu mladeniču je bilo gotovo težavno, ker ni bil vajen, vedno bos hoditi, nositi debelo ostro haljo, vedno molčati, po noči kratko odmerjeno spanje pretergati in na kor hoditi h skupnim molitvam, ločen biti ne samo od zunanjih ljudi, ampak tudi od samostanskih prebivalcev, ki niso bili v zvezi z novicijatom i. t. d., vse te in druge novincem pristojne navade in ojštrości so mu bile gotovo več ali menj težavne, ali vender je vse to premagal in tako nepredoval v samostanski popolnosti, da ni bil samo v najlepši zgled svojim senovincem, mariveč tudi starejšim in samostanskega življenja že vajenim redovnikom, ki se niso mogli dosti načuditi, kako da more s takim veseljem in tako popolnoma se zatajevati in krotiti on, ki je pred kratkim dal slovo svetu in njegovim dobrotam.

Da je pa brat Teofilj tako napredoval v popolnosti redovnega življenja, tega sta bila posebuo dva vzroka. Pervi, ker je imel izverstnega učenika duhovnega življenja in voditelja v novicijatu. Ta je bil p. Štefan od Alesane, mož posebne svetosti in poln duhovnega življenja, katero je z lehkoto vdihnil tudi v dušo za vse duhovno dobro pripravljenega Teofilja. Drugi vzrok pa je bila gorečnost brata Teofilja samega. Že poprej, ko je mej svetom živel, kaker smo omenili, je imel navado vsaki mesec dva ali trikrat očistiti svojo rahločutno vest v zakramentu sv. pokore; od kar je bil pa v redu, je storil to po božjem navdihnjenju vsaki teden dvakrat. Skerbno si je prizadeval, da bi koliker mogoče na tanko in do zadnje pičice spolnjeval sv. vodilo in druge samostanske zapovedi; bolj ko kajega pika se je varoval vsakega, ne samo smertnega, mariveč tudi radovoljnega odpustljivega greha; da je zraven pa tudi goreče molil ter z molitvijo in pobožnim več-urnim premišljevanjem se z Bogom pogovarjal in si tako njega pomoč zagotovil, se lahko razume samo ob sebi.

V strogi in natančni pokorščini, katera je duša redovnega življenja, je zadostil vsim poveljem, tako da se je zdelo, da je popolnoma brez lastne volje. S takimi pobožnimi vajami se je pripravljaj na svete obljube, ketere je storil na dan sv. Tomaža Vilanovskega, to je 22. septembra leta 1694, in sicer s toliko vnemo in s takim veseljem, da se je zdelo, kaker da bi jih bil storil angelj iz nebes.

Končavši leto poskušnje in storivši svete obljube s keterimi se je še bolj z Bogom sklenil, se je čutil le še bolj poterenega v svojem poklicu, še večja je postala gorečnost, s katero je sklenil od stopnje do stopnje napredovati v kerščanski popolnosti. Pa prišel je čas, ko se je moral vaditi v modroslovskih in bogoslovskih vedah, ketere so neobhodno potrebne vsacemu, ki hoče v mašniškem stanu zadostovati svojemu poklicu. Sè vsotvemo mladeniškega duha se je poprijel tega učenja in je s takim nenavadnim vspehom v njem napredoval, da se je bilo čuditi. In kaj bi ne, saj je bil bistrega uma in obdarjen z nenavadnim spominom, zraven pa je imel še to prednost, da se je z veliko ljubeznijo vsega lotil, kar je spoznal, da je njegova dolžnost.

Čez dve leti je bil potem poslan v Rim, kjer je v araeljskem samostanu modroslovje dokončal; bogoslovske šole je doveršil pa v Napolju v samostanu „Maria la Nuova“, ter se tako vredno pripravil, da je bil leta 1700 posvečen v mašnika. Težko je popisati, s koliko ponižnostjo in gorečo ljubeznijo je sprejel ta sveti zakrament, ker so mu bile živo pred očmi dolžnosti, ketere je s tem na se vzel; spominjal se je, da po besedah svetih cerkvenih učnikov morajo mašniki s tolikimi čednostmi opravljeni in tako čisti biti, kaker je to potrebno za tiste, ki hočejo s čistimi duhovi, kerubini in serafini v nebesih Boga poveličevati. Njih življenje, njih obnašanje ter delovanje se mora v vsem razločevati od posvetnih ljudi, ker ke bi bili tem enaki, kako bi jim potem mogli biti v lepi izgled posnemanja? Kako bi ti mogli občudovati duhovnika, ako bi na njem samo taka dela in čednosti našli, kaker jih sami nad seboj imajo? Te in enake misli so ga navduševale, da je za terdno sklenil v vsem na tanko spolnjevati dolžnosti duhovnika in frančiškana.

V mašnika posvečen je p. Teofilj še eno leto hodil v šolo in ker je to končavši tako posebno dobro spričevalo od svojih učnikov dobil, mu je tedanji generalni komisar p. Kerubin iz

Narde izročil poslovanje pridigarja ter ga tudi odločil za lektorja ali učenika, za kar so bili navadno le najpridnejši in v vedah naj bolj izurjeni odmenjeni. Treba pa je bilo za lektorja še posebno skušnjo narediti, in v ta namen se je l. 1702 napotil v Rim; pa božja previdnost, ketera mu je drugo polje apostolskega delovanja namenila, je drugači vkrenila.

Ko je namreč prišel v Čiviteło, kjer je bil samostan, v kterem se je prvotna strogost in ostrost frančiškanskega redovnega življenja vpeljala in hranila, je našel naš svetnik tamkaj družega svetnika, namreč blaženega Tomaža iz Kore. Ta sestanek je bil odločiven za blaženega Teofilja; našli ste se dve ljubeznjivi duši, ki ste se prečudno razumeli. Obadva ste se z duhovnim očesom vedno ozirala proti nebu in hrepenela le po nebesih in njih dobrotah; oba sta bila polna ljubezni do Boga in hrepeneča živeti ostro spokorno življenje; oba sta bila enako ponižna, pokorna, brez lastne volje, polna zaničevanja vsega posvetnega. Kaj čuda, ako je blaženi Tomaž s zgovornimi besedami prigovarjal p. Teofilju, naj se odpove lektoratu ali poslu podučevanja, in naj raje ostane v Čiviteli in nadaljuje delo, katero je on pričel, vpeljati namreč še v drugih samostanih prvotno ostrost redovnega življenja. Pa mladi Teofilj je le še omahoval in ni vedel, kaj bi storil, ali naj bi šel v Rim, da tam naredi za učenika potrebno skušnjo, ali naj bi poslušal svet blaženega Tomaža in ostal v Čiviteli; ni vedel in znal, kam ga Bog kliče.

Ko je tako dvojil, se je približal za skušnje odločeni čas in p. Teofilj je sklenil iti v Rim in pri tem je tudi ostal, ako ravno si je blaženi njegov prijatelj in sobrat prizadeval pregovoriti ga.

Pot iz Čivitele v Rim je težavna, ker je do Tivolja precej visoko in sterma hribovje in od tod pelje pot mimo globokih jarkov. Dospevši po mnogem trudu do Tivolja, je tam v frančiškanskem samostanu prenočil in počil. Drugo jutro se na vse zgodaj napravi na pot skozi rimsko planjavo proti mestu Rimu. Ni še daleč navzdol prišel, kar mu noga spodrskne in tako nesrečno pade, da si desno stegno zlomi in obleži. Redoyniki samostana v Tivolju so to zvedevši hitro na pomoč prihiteli in niso vedeli boljšega storiti, kaker da so ga rahlo položili na z blazinami pokrit voz ter ga počasi odpeljali v Rim, da bi v bolnišnici araeljskega samostana zadobil potrebno pomoč in olajšanje.

To nesrečo, ki se mu je spotoma pripetila, so takoj tudi v Čiviteli zvedeli, in blaženi Tomaž, ki je Teofilja tolikanj ljubil, se nemudoma poda v Rim, da svojega ljubljenca obišče in v bolečinah potolaži. Mej tolažbo pa je sveti mož v novič vpletel svojo željo, naj bi si Teofilj izvolil bivanje v Čiviteli, in Bog je mladega po popolnosti hrepenečega redovnika razsvetlil in mu razodel svojo voljo, da se odpravi z blaženim Tomažem in z njim nadaljuje reformacijo ali zboljšanje redovnega življenja. Blaženi Teofilj, ki je bil vaje vedno storiti to, ker je spoznal, da Bog od njega zahteva, je poslušal tudi pri tej priložnosti notranji glas klicanja božjega, in kaker se je že poprej popolnoma odpovedal svetu in njegovi nečimernosti, tako se je tudi zdaj premagovaje samega sebe odpovedal častnemu poslovanju lektorata, ter se podal na ternjevo pot pokorjenja mesa.

IV. POGLAVJE.

Blaženi Teofilj v ritiru čiviteljskega samostana in v Palombari.

Blaženi Teofilj, se je tedaj odločil z blaženim Tomažem nadaljevati začeto delo zboljšanja samostanskega življenja in ko je ozdravel, se je z njim odpravil v Čivitelo, kjer je bil že vpeljan tako imenovan ritir. Ta beseda pomeni namreč v laškem jeziku tak samostan, kjer se derže prvotne ostrosti redovnega življenja. Vodilo sv. Frančiška je v mnogih rečeh zelo ostro, marsikomu se je zdelo preostro. Pa leti se niso ozirali na to, da je sv. vodilo božje delo in zahteva večjo gorečnost kaker je navadna. V teku časa se je res tudi v frančiškanski red zanesla neka želja po bolj zloženem življenju, zlasti v sedemnajstem stoletju, in treba je bilo to ljuljko iz reda iztrebiti in v njem zasadiť polagoma prvotno ostrost in natančno izpolnjevanje svetega vodila. V to se je Bog poslužil nekega ponižnega lajika na Španskem, brata Bonaventura iz Barcelone, kateri je od Boga navdihnjen in okrepčan vstanovil ali na novo vpeljal strogost redovnega življenja v samostanu S. Maria delle Grazie. To se je godilo l. 1662. Kmalu potem se je enako življenje vpeljalo tudi v drugih samostanih na Laškem, mej katerimi je bil tudi Čiviteljski. To so bili tako imenovani „ritiri“, to je samostani, v katerih so se taki redovniki sv. Frančiška zbirali, ki so hrepeneč po vedno večji popolnosti jako ostro živeli.

V čem pa so bile te ostrosti? Naj jih nekoliko navedemo. Jutranjice ali matutin so molili vedno o polnoči, razun zadnje tri dni v velikem tjednu, ko so jih proti večeru molili, da se je ljudstvo moglo vdeležiti. Večernice so o praznikih ali godovih pervega in družega reda vedno peli in sicer v tako imenovanem gregorijanskem koralu. Za sv. maše, ketere so s koliker mogoče vestno natančnostjo brali, niso sprejemali nobenega plačila, mariveč opravili so vse za dobrotnike, za samostansko družino in za celi red; enkrat v mesecu je mogel vsaki sv. mašo po lastnem namenu brati. Vsaki dan so imeli premišljevanje po 2 in pol ure. Celice, v katerih so redovniki stanovali in ketere je moral samostanski predstojnik vsaki mesec pregledati, so bile majhine in v njih ni bilo družega kaker vbožna priprosta postelja s terdo slamnico, enakim zgglavjem in volneno odejo, majhina miza, dva slamnata stola in stojalo za knjige. Vsaki je imel samo en habit, plašč, eno spodnjo volneno obleko, dvoje lesenih cokelj, cingulj ali pas in eno ruto. Molčali so skoraj zmirom, in keder jim je bilo kak čas dovoljeno govoriti, so govorili le polglasno. Hrana jim je bila siromašna, ker so se večino leta postili. Razen cerkvenih postov so se postili vsaki petek v letu, od razglašenja Gospodovega skozi 40 dni, ves čas štiridesetdanskega posta, od nebohoda do binkošti, od praznika vseh svetnikov do božiča, dan pred praznikom sv. Frančiška in sv. Antona Padovanskega. Mesa niso nikedar kupovali in če so ga v dar dobili, ga niso uživali kaker le v nedeljo, torek in četrtek, druge dni pa so jedli mineštro, zelišča, kako jajce ali sir, toda dveh zadnjih jedi so se o petkih zderževali, ker so imeli ta dan oster post, tako imenovani „magro stretto“. Vsaki teden trikrat so opravljali tudi disciplino, to je bičanje samega sebe po golem životu.

To so bile pglavitne zunanje ostrosti tistih, kateri so v takem „ritiru“ živeli in si prizadevali s krotanjem samega sebe, s zatajevanjem in pokoro dospeti do koliker mogoče višje stopnje kerščanske popolnosti. Eden naj ostrejših ritirov je bil ta v Čiviteli, kamer se je odpravil blaženi p. Teofilj.

Pervo leto svojega bivanja v Čiviteli ni imel posebno odločenega poslovanja, imel je torej tolikanj več priložnosti v tihi sveti samoti na tanko izpolnjevati samostanske dolžnosti ter tako edino živeti za Boga in zveličanje svoje duše. S tem si je pridobil dar premišljevanja v čudovito visoki in popolni stopnji.

Z najbolj vzvišeno ljubeznijo je ljubil Boga. Besede, s katerimi je to ljubezen izraževal, so se spremenile v serčno molitev in molitev ga je povzdignila do Boga. Že takrat v prvem letu, keder je v dolgem premišljevanju molil, zlasti pred Najsvetejšim so ga videli kaker popolnoma brez telesnih občutkov vsega v duhu vtopljenega v Boga. Zlasti pa je žar ljubezni do Boga v njegovem srcu vsplamtil, keder je opravljal daritev sv. maše, pri kateri se je naj tesnejše sklenil s svojim Jezusom, tako da se je to zedinjenje tudi zunanje na njem razodevalo. Navadno je bil bledega obraza, pri sv. maši pa se mu je kri tako razburila, da se mu je kervna erdečica vlila v oči, ustnice, lica in čelo. Že ko je mašna oblačila na se deval, je začel premišljevati v srcu lepoto, dobrotljivost in svetost daritve, za katero se je pripravljaj.

Priljubljena mu je bila pobožnost premišljevanje Jezusovega terpljenja, iz katerega je izvirala njegova popolnost, njegovo zatajevanja, njegove ljubezen, vsi njegovi dušni zakladi; in premišljeval je Jezusovo terpljenje tako živo, da se ni mogel zderžati glasnega ihtenja in joka. Posnemal je pri tem našega sv. očeta Frančiška, kateri je večkrat ponavljal: „Ne smemo se v kaki drugi stvari hvaliti kaker v Jezusu Kristusu gospodu našem in v njegovem terpljenju.“ Kaker sv. Leonard Portomavriški, tako je tudi blaženi Teofilj zelo ljubil sveti križev pot, katerega je sleherni dan z mnogim duhovnim dobičkom opravljal.

Kedor Jezusa resnično ljubi, ta bo gotovo ljubil in goreče častil tudi njegovo deviško mater Marijo. P. Teofilj, katerega je tako goreča ljubezen do Jezusa vnemala, se je z enako ljubeznijo oklenil tudi božje porodnice. Vsaki dan je molil njen „officium“ in frančiškanski rožni venec, priporočal se je njeni mogočni priprošnji, zraven pa si je prizadeval tudi posnemati njene svete čednosti. Poleg Marije je s posebno pobožnostjo častil tudi sv. Frančiška, sv. Mihaela arhangelja, sv. Petra Aljkantarskega in vse druge, zlasti pa redovne svetnike, katerim na čast je vsaki dan molil litanije; in tudi njih življenje je prebiral, da bi jih tolikanj lažje posnemal. Ne pa samo svetniki so bili predmet njegovih pobožnosti in premišljevanj, njegova duša se je spominjala tudi vernih duš v vicah, katerim v prid in v polajšanje terpljenja je daroval neskončne zaklade svojih svetih maš in vse zasluženje svojih dobrih del in pobožnosti.

Tako pobožno življenje, tolika ljubezen do Boga, zatajevanje samega sebe in hrepenenje po popolnosti je prepričalo sobrate in predstojnike, da je bilo resnično božje navdihnjenje, katero je p. Teofilja nagnilo, da se je odpovedal časti lektorata in se vdal ostremu življenju čiviteljskega samostana. Ko je tedaj tako rekoč svojo skušnjo prestal in pokazal resničnost svojega svetega poklica, je prejel od svojih predstojnikov posel učenika ali magistra za klerike novince. Kako je blaženi Teofilj to težavno in odgovorno službovanje spolnjeval, kako si je nad vse prizadeval te mlade duhovne rastline vzgojevati in k čednostnemu življenju napeljevati ter v njih pravi redovni duh vzbujati, to si lahko mislimo.

Kmalu potem, ko je blaženi Teofilj prišel v Čivitelo, je bil blaženi Tomaž iz Kore poslan v Palombaro, da bi tudi tam po zgledu čiviteljskega samostana vpeljal ostro redovno življenje. Po mnogem trudu in prizadevanju se mu je to posrečilo, in ko so predstojniki določili, da se naj verne v Čivitelo, je bilo potrebno za Palombaro preskerbeti vnetega moža, ki bi mogel novo redovniško naselbino vsestransko dobro voditi in pričeto delo vstrajno nadaljevati. Odločili so za to blaženega p. Teofilja. Brez vgovarjanja in pomislika se je blaženi Teofilj napotil na svoje novo mesto; res bi bil raji ostal v priljubljenem samostanu v Čiviteli, pa navajen zatajevati se in v vsem spolnjevatí voljo svojih predstojnikov je spoznal v tej določbi voljo božjo. V Palombari je nadaljeval začeto življenje v čednostih in pobožnostih, ketere so se mu tako priljubile, da jih je od dne do dne pomnožil; z veliko modrostjo je vodil svoje sobrate na poti popolnosti in njegovo ljubeznjivo če tudi ostro postopanje je obrodilo pri njih mnogo dušnega sadu.

Leta 1715 je bil zopet poklican v Čivitelo in tolikanj raji se je tja odpravil, ker je našel tam blaženega Tomaža iz Kore in p. Franciška iz Akvapendente, ketera oba sta bila ž njim enakega duha in ravno tako navdušena za čistost in ostrost redovniške preosnove. Prišel pa je blaženi Teofilj v Čivitelo ko gvardijan in tam je svoje podložne s toliko modrostjo in previdnostjo vodil, da je bilo njih življenje, akoravno zelo ostro vrejeno, vender polno zadovoljnosti in notranje sreče.

V. POGLAVJE.

Žalost in veselje blaženega Teofilja; njegova poterpežljivost v nezasluženem zaničevanju. Oživi na novo samostansko ostrost v Palombari. Smert blaženega Tomaža.

Blaženi Teofilj je do sedaj vžival vedno le sladki mir; pa prišel je zanj trenutek, ko je moral okušati tudi čašo žalosti in dušnega terpljenja, da bi tudi v tem pokazal, da hoče posnemati Jezusa križanega. Pervo leto svojega sedanjega bivanja v Čiviteli je zvedel smert svojega ljubega prijatelja patra Hilarija iz Gvajtele, kateri si je enako njemu mnogo zaslug pridobil pri prenovljenju samostanskega življenja. Teofilj, ki je bil občutljivega srca, se je bridko zjokal pri tej žalostni novici, pa takoj se je vtolažil pri spominu, da je to pozemeljsko življenje le solzna dolina, kratko vojskovanje in čas poskušnje, da po žalosti pride veselje. Tako se je v resnici tudi žalostno srce p. Teofilja oveselilo, ko je v Čivitelo prišel p. Gabrijelantonio iz Monte Rotunda vernivši se čez dolgih 18 let iz daljne Kine. Od samega veselja ni vedel, kaj bi storil, kako naj bi sprejel svetega misijonarja, kako bi postregel njemu, keterega je ko svetnika čislal zavoljo prestanih mnogih težav in bridkosti, katerih je misijonarsko sveto delovanje polno. Že navadne ptujce je sè vso ljubeznijo sprejemal, v svoji ponižnosti jim noge vmival in poljuboval, tolikanj ljubeznjivejše je sprejel njega, ki se je zavoljo Jezusa tolikanj zatajeval, tolikanj čul, tolikanj pomanjkanja preterpel, tolikanj nevarnih in težavnih popotovanj storil. Ostal je omenjeni misijonar v Čiviteli do meseca julija l. 1717, ko se je odpravil na božjo pot k svetiščem v Gargani in Loreti. Ko je pa v Karpinu pridigoval, je zbolel in vmerl. P. Teofilj, zvedevši smert svetega moža, je zopet pretakal solze sočutja, a ko se je spominjal, da se je duša ranjega p. Gabrijelantona gotovo preselila v nebesa, da vživa plačilo trudapolnega delovanja, so se mu spremenile solze žalosti v solze veselja in kerščanskega upanja.

Novo veselje je bilo za blaženega p. Teofilja, ko se mu je posrečilo za samostan dobiti dragocene svetinje, namreč en del sv. križa Jezusovega, nekoliko las prečiste device Marije in del kapuca svetega očeta Frančiška. Ako premislimo gorečo pobožnost, katero je imel p. Teofilj do terpljenja Jezusovega, njegovo nežno ljubezen do preblazene Jezusove matere in sv. očaka Frančiška,

si potem tudi lahko predstavimo veliko veselje, katero je občutilo njegovo sveto serce pri dobitvi teh dragocenih svetinj.

Mej tem je preteklo tretje leto, od kar je bil izvoljen za samostanskega predstojnika, in ker se je po redovnih določilih moral po triletnem gvardijanatu odpovedati tej častni službi, je pokleknil v sredi obednice ali refektorija v pričo samostanske družine ter se ponižno obtožil svojih pomanjkljivosti za časa predstojništva in prosil odpuščanja, ako je katerega kako razžalil. To je bil ginljiv nastop, kateri je vsih sobratov oči napolnil s solzami, njih serce pa sè spodbujo.

Odloživši tako težko breme predstojništva, je moral blaženi Teofilj novo skušnjo prestati, katero mu je Bog poslal, da bi v nji pokazal svojo terdno ponižnost in poterpežljivost. V to se je previdnost božja poslužila Teofiljevega naslednika v gvardijanatu, nekega p. Benedikta iz Čerkijara. Le-ta je začel precej od začetka, ko je gvardijan postal, blaženega Teofilja na vse mogoče načine zaničevati in v pričo vseh bratov poniževati; mnogokrat ga je sè svojim očitno sovražnim obnašanjem prav do serca ranil. Neketeri so mislili, da to dela iz maščevanja, ker ga je p. Teofilj, bivši gvardijan, neketerikrat po svoji dolžnosti opominjal in, kaker je zaslužil, resno svaril. Drugi pa so to njegovo obnašanje tako razlagali, da hoče z njim njegovo čednost skušati. Pa naj si že bo to ali ono, ravnanje p. Benedikta je bilo vse skozi graje vredno in nespodobno za redovnika. P. Teofilj je vse to poterpežljivo prenašal in molčal, pa koliker bolj je bil ponižen, poterpežljiv in pokorno vdan, tolikanj bolj se je p. Benedikt prizadeval, najti novih načinov, da bi ga poniževal in zbadal. To je trajalo blizu dve leti, in ves ta čas p. Teofilj ni tožil svojega terpljenja drugemu, kaker edino le Bogu. Pa pri tem ni prosil Boga, da bi ga rešil tega terpljenja, mariveč prosil je le za pomoč, da bi mogel vse to poterpežljivo in Bogu v čast prenašati. Tu se je pokazala čednost blaženega v vsem svojem svitu.

Njegovi sobratje so dobro spoznali to njegovo čednost, pa spoznali so tudi nedostojno ravnanje patra gvardijana. Ko pa le miru ni bilo in je to ravnanje začelo slabo vplivati ne strogo samostansko življenje, se je čutil blaženi Teofilj v svoji vesti dolžnega temu konec storiti s tem, da je šel v Rim ter p. provincialju odkritoserčno vse razložil, kako in kaj. Nasledek tega je bil, da je moral p. Benedikt svoje predstojništvo odložiti in čiviteljski samostan zapustiti. Namestu njega je bil izvoljen za gvar-

dijana p. Ignacij iz Rima, p. Teofilj je bil imenovan pa za vikarija.

Življenje v čiviteljskem „ritiru“, kaker smo zgorej omenili, je bilo jako strogo. Mej drugimi je bila tudi navada vpeljana, da so vse petke celega leta na tleh jedli, in to se je neketerim preostro zdelo in to tolikanj bolj, ker ni bilo po postavah zapovedano, mariveč je bila le, kaker smo rekli, vpeljana navada. P. Teofilj sicer vnet za vso ostrost v ritiru, je vender le spoznal, da sta ljubi mir in zadovoljnost v samostanski družini večje vrednosti ko še toliko zatajevanje samega sebe. Ko je torej p. provincijalj po navadi prišel samostan obiskat, ga je p. Teofilj prosil, naj bi se tista strogost glede petka omejila, in naj bi na omenjeni način obedovali samo v petkih meseca marcija, ob dnevih pred Marijinimi prazniki, pred slovesnostjo sv. Frančiška in sv. Antona. S tem je prišel zopet ljubi mir in zadovoljnost v čiviteljski samostan.

L. 1724 je bil p. Teofilj v drugo izvoljen za gvardijana tega samostana in ko tak si je zopet prizadeval svoje podložne s vso mogočo modrostjo voditi po poti popolnosti. Keder je bilo potrebno je opominjal in svaril s vso milobo, ker je vedel, da se ž njo lažje pride do serca podložnih kaker s prenašlo ostrostjo; če pa miloba ni pomagala, je postopal tudi s pravično resnobo, katera pa je vedno bila združena z največo ljubeznijo.

V tistem času se je pa nekaj prigodilo, ker spričuje, da so si včasih tudi svetniki nasprotni v svojih nazorih, ne da bi se pri tem tergala vez bratovske ljubezni. To se je zgodilo mej blaženim Tomažem iz Kore in blaženim Teofiljem. Bilo je pa tako-le. Samostan v Čiviteli je bil v sredi kostanjevega gozda in vkrog in krog obdan od visokega hribovja, tedaj v popolni samoti; akoravno je bilo mestece Čivitela blizu, vender je bilo toliko oddaljeno, da ni motilo samostanske samote. Ta vbožni samostan je sv. Frančišek dobil v dar od redovnikov sv. Benedikta in še za časa blaženega Teofilja so se tam nahajali marsiketeri spomini na sv. očeta. Tako n. pr. je bila še ohranjena vbožna ponižna celica, v kateri je bival; ternjevi germ, v katerem se je sv. Benedikt valjal in katerega je sv. Frančišek spremenil v rožni germ, ki je tudi po zimi imel naj lepše cvetje; ne daleč od samostana je bil kraj, kjer je sv. Frančišek neki pot vtrujen počival in tam zapustil v skalo vtisnjeno podobo svoje glave, ali prav za prav svoje kapuce; stara smreka, katero je sv. Frančišek zasadil. Tudi na vertu so bila drevesa vsajena od sv. očaka; mej njimi je bila.

jablan, ki je rasla iz nakopičenega kamenja. P. Teofilj je bil primoran samostansko poslopje, ker je vsled starosti bilo v slabem stanju, popraviti, posebno pa so bila stanovanja zelo ozka in mokra in tedaj zdravju škodljiva. Posvetoval se je glede tega se svojimi sobrati, in kaker je že v navadi, so bili nekateri njegovih misli, drugi so bili nasprotni. Mej temi je bil tudi njegov ljubljani prijatelj Tomaž iz Kore, češ, da s popravo in novim zidanjem bi se pregrešili zoper frančiškansko vboštvo in zraven tega se mu je nedostojno zdelo, da bi namestu starega zidovja, ki je bilo posvečeno po molitvi in spokornih delih sv. očaka Frančiška, postavljali novo. Ko je blaženi Teofilj spoznal, da mu ne bode mogoče s svojim prepričevanjem p. Tomaža na svojo stran dobiti, je prosil p. Pacifika, tedanjega provincijalja, za svet, kaj naj stori. Provincijalj bi bil le nerad žalil serce blaženega Tomaža in je reč tako določil, da se ima samostan pustiti, kaker je, pripravljeno kamenje, in pa apno in pesek naj se v to porabi, da se sezida samostansko pokopališče. Ta različnost mišljenja, kteri bi bila lahko mej drugima vzročevala, če že ne sovraštvo, pa vsaj kako merženje, nikaker ni zmanjšala prijateljstva in bratovske ljubezni mej tema dvema blaženima, mariveč jo je še bolj vterdila in povekšala. Zlasti je pa blaženi Teofilj razodeval svojo ljubezen in spoštovanje do blaženega p. Tomaža, kaker se vidi iz sledečega.

P. Tomaž, koliker je bolj v starosti napredoval, tolikanj je bolj čutil slabost in bolečine, ketere so mu narejale neke hude rane na nogah. Le težko je hodil in tudi stati mu je bilo zelo težavno. P. Teofilj ga je tedaj oprostil dolžnosti, da bi po noči vstajal in na kor k polnočnim molitvam hodil. Keder se je pa vender v svoji natančnosti tja napotil, ga je ljubeznjivo podpiral in mu veleval mej molitvijo sedeti.

Tudi v sledečem dogodku se razodeva ljubeznjivost blaženega Teofilja do blaženega sobrata Tomaža. Nekega merzlega zimskega večera je prišlo od nekega župnika pismo, v katerem p. Teofilja prosi, naj bi nemudoma poslal p. Tomaža k nekemu vmirajočemu, ki se terdovratno brani prejeti svete zakramente za vmirajoče. P. Teofilju se je nemogoče zdelo, da bi stari in bolehní Tomaž tako težavno in glede njegove bolezni tudi nevarno pot storil; od druge strani ga je pa skerbelo dušno zveličanje terdovratnega vmirajočega. Ta skerb ga je vender le nagnila pismo blaženemu Tomažu pokazati in njegovi volji prepustiti, da stori, kaker se mu bode bolje zdelo. Blaženi Tomaž prebravši pismo nič

ne odlaša, vzeme za tovariša lajika Humilja ter se nemudoma napoti, kamer ga je skerb za dušno zveličanje bližnjega klicala. Res se mu je posrečilo terdovratneža omehčati in ga z Bogom spraviti. Ali ko je bilo sv. opravilo končano in se je hotel zopet v samostan verniti, ga napade zelo huda merzlica, da se mu ni bilo mogoče vračati. P. Teofilj, zvedevši, kaj se je ljubljenu Tomažu prigodilo, hitro preskerbi osla ter hiti k svojemu duhovnemu očetu in prijatelju. Sè vso naj večjo skerbjo ga da na oslu sedečega prenesti v Čivitelo in ga tudi sam spremi.

P. Teofilj je ostal predstojnik v Čiviteli skozi tri leta, namreč do l. 1726. V tem času pa je v Palombarskem ritiru ostrost in gorečnost strogega samostanskega življenja zelo odjenjala.

Predstojniki so tedaj mislili na svetega moža, kateri bi mogel poprejšnjo ostrost in popolno življenje zopet poživiti. Spominjali so se blaženega Teofilja in njemu so dali nalogo, da se v Palombaro napoti in sè svojim modrim postopanjem, še bolj pa sè svojim svetim zgledom stanovavce tamošnjega ritira pripelje k prvotni ostrosti življenja. In dobro so zadeli, zakaj v kratkem času se je vernila v samostan poprejšnja gorečnost in natančnost v spolnjevanju vseh dolžnosti. Njegovo serčno in resnobno opominjevanje, njegove goreče molitve in dolgotrajna premišljevanja pred podobo križanega Jezusa, in božja milost, katero je svojim podložnim od Boga izprosil, je imela ta nasledek, da so mu bila vsa serca so-bratov popolnoma vdana, ker so spoznali, da, kedor se je Bogu daroval, mora popolnoma v Bogu živeti, ako noče, da zabrede v razne tudi velike nepopolnosti in pregreške.

Začetkom leta 1729 so prišli zopet hudi in žalosti polni dnevi za p. Teofilja, ker je zvedel pretožno novico, da je njegov najljubši prijatelj, blaženi p. Tomaž iz Kore, v Gospodu zaspal. Blaženi Teofilj se je v tej veliki zgubi bridko zjokal, zakaj zgubil je v njem svojega učenika, ki ga je napeljeval k popolnosti in ga učil vedno višje in višje k Bogu se vzdigovati. Pa kmalu so se posušile njegove solze za blaženim prijateljem, ker se je tudi pri tej zgubi popolnoma vdal v božjo najsvetejšo voljo.

Blaženi Teofilj je do sedaj, kaker smo videli, le nadaljeval in vterjeval prenovljenje samostanskega življenja v Čiviteli in Palombari, delo katero so drugi pričeli; od slej pa ga je Bog odločil, da ima sam biti pričetnik in vstanovitelj enakih ritirov v raznih okrajinah. Preden pa o tem govorimo, hočemo nekoliko ogledati plemenite in vzvišene čednosti blaženega Teofilja.

O zaničevanju posvetnih nečimernosti.*)

IX. O potovanju tega sveta.

„Dokler smo v tem telesu, popotujmo daleč od Gospoda.“ II. Kor. 5, 6. in: „Tukaj nemamo trajnega mesta, temuč iščemo prihodnje.“ Hebr. 13. Vsako potovanje zahteva trud. Ne iščimo razvedrenja, dokler smo popotniki na tem svetu. Ne beli si preveč glave, da pomnožiš premoženje, ker v nebesih imaš očeta jako mogočnega in bogatega, temuč naravnost si prizadevaj, da prideš enkrat do tako bogatega posestva. Sv. Peter I. 2 pravi: „Zaklinjam vas, ptujce in popotnike, zderžite se mesenih požljivosti!“ Popotniki navadno prav težavno živijo. Oni ostanejo drugim vedno tuji, in prijateljev nikjer ne najdejo. Ne trudi se za prijateljstvo nevarno tvoji duši. Ne huduj se, ako ni vse po tvojem okusu; saj si popotnik. Ako boš imel zmirom pred očmi misel, da si romar, se boš mnogih neprilik znebil. Teci torej hitro, ko tēkalec, in ne naveži se na ta vbogi svet. Ne zmeni se za časti, bogastvo in druge posvetne ničimernosti. temuč tvoje misli naj bodo obrnjene na „zemljo živečih,“ kjer se svetniki s Kristusom vesele. Misli o zemlji svojega nebeškega Očeta in pozabi na ta kraj pregnanstva.

Pomisli, da so časne težave le kratkotrajne in da boš kmalu dospel v nebesa, kjer boš na vekomaj počival.

Ke bi ti pomislil na večno trajnost življenja, katero čakamo, bi se ti zdelo, tudi tisočletno življenje je celo proti večnosti le pika. Ta misel je gnala apostelja k potrpeljenju velikanskega truda in vsakoverstnih skerbi in težav, kaker sam priča v pismu h Korinčanom: „Naša sedanja britkost, ketera traja le trenotek in je lahka, dela v nas preobilno večno, vse presežno slavo, kateri ne gledamo tje na vidljivo, temuč na nevidljivo, pa vidljivo je časno, nevidljivo pa večno II Kor. 4, 27, 18. Sv. apostelj je tako pretehtoval kratkotrajnost tega življenja in le o nebesih premišljeval.

Ker si popotnik, se ni čuditi, ako nisi od ljudi poznan. Ako te to življenje teži, ne zneiraj se, ker bo tvoje popotovanje kmalu pri kraju. Tudi očetje starega zakona so živeli v jamah in votlinah, ter nikjer miru dobili. Ne živi kaker da bi bil

*) Glej začetek v 14. tečaju.

prebivalec tega sveta. Kajin je začel zidati mesto na zemlji, in izgubil nebesa. Kristus je sv. Petra pokaral, zato ker je on, popotnik tega sveta, hotel delati na Taborju šotore.

Popotniki ne kupujejo na potu reči, katerih ne morejo nositi sebo, kaker drevesa in podobne reči, temuč drago kamenje in lepотиčje. Tudi ti boš moral tukaj pustiti časti in bogastvo: samo dobra dela boš mogel nositi sebo. Zakaj si „nakupuješ“ toraj časti, ketere boš brezpogojno moral na temu svetu pustiti? Zakaj si toliko beliš glavo za bogastvo? Oh preskerbi si raje zlahtnega kamenja dobrih del, da boš mogel enkrat živeti v nebesih v resnici bogat in češčen!

X. O zaničevanju bogastva.

Gdor se ne odpove vsemu, kar ima, ne more biti moj učec. Luk. 14. Zaničuj odkritoserčno minljive stvari. Tisti, kateri so sledili Kristusa, so toliko zapustili, kolikér so želeli imeti tisti, kateri niso hotli iti za Kristusom. Naša volja hrepeni za neizmernim, tako da gdor jo pusti brez uzde, se nigdar ne naiti, iz zato gdor zapusti svojo voljo, zapusti vse, in potemtakem je sv. Peter zapustil toliko, koliker si je želel Aleksander Veliki. Srečna tista duša, ketera si na vso moč prizadeva odpovedati se minljivim posvetnim stvarém. Zaničuj toraj to, kar prejde, in prejel boš to, kar je večno! Zlato in srebro se naklada na živali in ne na ljudi. Tudi obena žival ne dobi večega bremena kaker ga more nositi; posvetni ljubivci bogastva pa nosijo, koliker se na nje naloži. In glej, posvetnjak, kako upaš iti v nebesa tako obložen, keder ne moreš v takem stanju hoditi po zemlji? Pred vsakim delom odložiš od sebe vse, kar bi ti delalo sitnost, in vender na poti v nebesa se nočeš bremena bogastva znebiti. Kaj pomaga človeku, ako si pridobi cel svet, ako pa pri tem terpi škodo njegova duša?

Vsaka plazeča žival je ognjusna, toraj ognjusen tudi tisti, kateri se plazi po zemlji, iskajoč bogastva.

Tudi ako si pridobil mnogo bogastva, velja tudi za te kar pravi Job: „Nag sem prišel na svet in nag se bom vernil v zemljo.“ Glej mlinski kameu se cel dan verti, in ne počiva, ali vender je zmirom na enem mestu, tako tudi ti, hodi bogat okoli po svetu kamer se si ljubi, vender boš na smertno uro tako vbog kaker si bil na svet prišel. Nag si prišel na ta svet in

nag se boš vernil v grob. Kolika je toraj tvoja nespamet noč in dan misliti in skerbeti, tako bi se tvoje bogatstvo zmirom bolj množilo in pri tem zanemarjaš dušne zaklade, kateri edino ti morejo kupiti nebeško veselje — večni raj. Zaničuj toraj pozemeljsko bogastvo in uživaj boš večno s Kristusom v nebesih.

Kratka redovna poročila.

Dve novi maši.

Prevzvvišeni knez nadškof goriški so podelili na praznik Marijinega oznanjenja red mašništva dvema našima bogoslovcema, ki sta obhajala svoji pervi sveti maši v veliki ponedeljek, in sicer p. Janez Kapistran Ferlin pri nas na Kostanjevici, p. Bernardin Mlakar pa v svojem rojstnem kraju pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

Tretji Red v Ospu pri Kopru.

Z veseljem se naznanja, da se je vstanovil tretji red v „tožni Istri“ v dekanijski fari Osp, kjer ga izverstno vodi preč. gosp. Jožef Kompare, župnik-dekan, in ta čas tudi deželni poslanec. Za vse dobro vnetnemu gospodu gre vsa čast, ker je rad prejel na svoje rame ne prelahki, ali tolažila polni trud, ker je fara velika in raztresena. No, Bog očitno blagoslavlja to dobro delo, in sam gospod župnik se hvali, da od kar je tretji red v Ospu, je dosti dobrega prišlo in hudega odšlo. Saj ni čudo, ker tretjeredniki hodijo pogostoma k spovedi in sv. obhajilu, brez česar se človek ne more poboljšati.

Gdor piše te verstice, ne želi družega kaker da bi mnogo isterskih duhovnih pastirjev posnemalo ta lepi zgled in to hitro, ker, da se v tem imenitnem oziru poskerbi za istersko ljudstvo, je „enajsta ura“. Mesta, ali bolje rečeno, občevanje z mesti, pokvarja dobro ljudstvo; ako se mu ne pomaga z bolj krepko dušno hrano, se bo popolnoma izpridilo. Tretji red in razne druge bratovščine so v naših časih skoraj neobhodno potrebne.

P. H. R.

Nekaj o pobožnem zedinjenju sv. Antona Padovanskega.

Leta 1894 se je v Rimu z odobrenjem generaljnega ministra in njegovega definitorija začelo pobožno zedinjenje po sv. Antonu Padovanskem imenovano. To zedinjenje je kanonično vstavil in poterdil Nj. eminencija kardinalj Lucid Marija Paroki in apostoljska stolica je je obogatila z mnogimi odpustki. Poglavitni sedež tega zedinjenja je v cerkvi sv. Antona Padovanskega blizu Laterana v Rimu in prvi vodnik je naš generalni minister. On ima pa od apostoljske stolice oblast, vstanavljati središča tega zedinjenja za posamezne države ali narode in dajati duhovnikom pravico vpisavati verne kristijane v to zedinjenje. Tako je odločil p. generalni minister za Avstrijo frančiškansko cerkev sv. Jeronima na Dunaju. Razun takih večih središč za cele države so še druga manjša za posamezne škofije ali okrajine. Za našo okrajino je odločena frančiškanska cerkev v Ljubljani.

Tudi župniki morejo dobiti od generaljnega ministra pravico vstanoviti v svoji župniji skupščino tega zedinjenja. Njih dolžnost je imena udov zapisovati v poseben zapisnik ter jih vsaj enkrat na leto naznaniti vodniku središča za okrajino ali škofijo. Priporoča se jim tudi, da skerbno zapišejo v zapisnik slovesnosti, ki so se praznovale v čast sv. Antona, kaker tudi milosti, ketere so verniki prejeli po priprošnji svetnikov. Dovoljeno jim je tudi izvoliti posebno goreče ude za to, da pomagajo razširjevati to zedinjenje.

Močno se priporoča, da se v vseh onih cerkvah in kapelicah, kjer je vstanovljeno tako središče tega pobožnega zedinjenja, slovesno obhaja pobožnost trinajstih torkov v čast sv. Antona, da se udje toliko lažje vdeleže svetih popolnih odpustkov, ki so podeljeni za to pobožnost. Da se češčenje sv. Antona povsod razširi in pospešuje, se daje vsakemu duhovniku, ki za to prosi, pravica sprejemati in vpisovati ude tega zedinjenja. Za to pravico se je obrniti na generaljnega ministra frančiškega v Rimu (via Merulana 124). Ni sicer potrebno, vender pa primerno, da se izroči vsakemu udu listek, kjer so zapisana pravila, dolžnosti in odpustki.

Vže precej od začetka tega zedinjenja je pričel izhajati list „Glas sv. Antona“ v raznih jezikih. Tako imajo Francozi dva taka lista, Španjci dva, Italijani enega in Portugalci enega.

Vže skoraj po vseh škofijah je razširjeno dobro delo imenovano „kruh sv. Antona“ ali „kruh vbožcev sv. Antona“. To obstoji v tem, da se z dovoljenjem postavne cerkvene oblasti, postavi štatura v čast sv. čudodelnika in na vsako stran ena puščica. V eno se devajo prošnje vernikov, v drugo pa obljubljenja miloščinja, za katero se kupi kruh za vboge. To dobro delo prav goreče priporočajo p. generalj udom pobožnega zednjenja, posebno vodnikom in duhovnikom, ker je v resnici primerno sredstvo, da se, po priprošnji sv. Antona, povsod poživi vera in kerščanska ljubezen. Želeti je, da bi se v cerkvah in očitnih kapelicalah to pobožno delo ypeljalo. V frančiškanskih cerkvah pa seveda se ne morejo postavljati take pušice, ker bi se to ne vjemalo z redovnim vodilom.

Iz Svete Dežele.

V N a z a r e t u 23. kimavca 1895 . . .

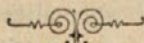
9. tega mesca je bila v Jeruzalemu kongregacija; iz Nazareta nas je 11 premeščenih, tretjina družine; jaz imam iti v Betlehem. Ta teden sem bil tri dni zaporedoma na konju, obiskal sem še neketera svetišča v Galileji: Kano, goro osmerih blagrov, mesto nasitenja 5000 mož, Tiberias, Magdalo, Betsaido in Kafarnaum; blizu pol genezaretskega jezera sem obhodil. Sedaj me pa zopet čaka konj pripravljen, da me ponese čez gore, Samarijo in Naplus proti Jeruzalemu . . .

V B e t l e h e m u 1. svečana 1896 . . .

Marisikaj bi imel o popotovanju povedati, pa zbog pomanjkanja časa le nekaj ob kratkem. Mej drugim sem obiskal Betulijo, Sabasto, nekedanje glavno mesto Samarije, in kripto sv. Janeza Kerstnika, to je podzemeljsko ječo, kjer je bil zapert in obglavljen. Verige in kamenita plošča, na kateri mu je bila sveta glava odsekana, se še zdaj tu hranijo. Nad ječo je prav velika cerkev (bazilika) od katoliških rok zidana; sedaj je v nji turška šola in moškeja in še mnogo praznega prostora. Potem sem videl Naplus (nekedANJI Sihem) in Betel, kjer je imel Jakob prikazen nebeske lestve. Tu blizu je mesto, kjer je Marija grede iz Jeruzalema pogrešila Jezusa. Nekedaj je bila na tem mestu katoliška cerkev, do zdaj je le še kup razvalin. Od tukaj se, grede iz Samarije, prvič zagleda Oljiska gora. V Naplusu sem se popoldne mudil in prenočil. Ko sva sè spremljeavcem skozi mesto jezdila k pol ure oddaljenemu studentu samaritanke, nama ni sicer nihče

nič žalega storil, vender so naju nekako serpo gledali . . . Malo potem je brat Luka, rojen Belgijec, spremljal romarje v Galilejo. Ko je ž njimi prenočil v napluškem faravžu, ravno tisto noč so mohamedanci silno razsajali; pri vseh kristijanih, zlasti v faravžu, so pobili vsa okna in vrata, tudi cerkvena, zvonove so pometali sè stolpa. Kristijani, ki jih je majhino število, so se mirno zadržali ter si tako vsaj življenje oteli; brata Luka pa je od strahu pograbila merzlica in, ko se je povernil v Jeruzalem, je v par dneh vmerl . . . Nemiri, ki so se začeli v azijski Turčiji že lansko zimo, so napravili okrajini Svete dežele pa še mnogo druge škode. V Armeniji so nam mohamedanci požgali tri hospice. V hospicu, kjer je bil p. Saljvator, iz rimske reformatske okrajine, župnik, je bilo ravno zbranih pri njem enajst armencev menda v posvetovanje, kar pridero vojaki ter pograbijo in odpeljejo vseh 12 proti Marašu. Na poti neki že blizu mesta jim ponudijo ali mohamedansko vero ali smert in vsi s patrom vred odgovore: „Nočemo iti k vašemu Mohamedu v pekel“. Na tak odgovor so vojaki vse pomorili z bajoneti in nato še mervta trupla razsekali na drobne kosce. Iz drugih dveh hospicev so bili trije frančiškani vbežali v Zeitun pa so bili tamkaj ranjeni, da sta dva že vmerla vsled ran, tretji je pa na poti za njima. Tukaj se je pripovedovalo, da so v Zeitunu vse pomorili, le 400, večina ženskih in otrok, da je, v neki cerkvi zapertih, pri življenju ostalo. Dopisi iz Armenije in Mesopotamije donašajo jako žalostna naznanila; malo je neki več kristijanov živih ostalo tamkaj, v Orfi celo nobenega. Tudi v Siriji se je morilo, vender ne v toliki meri kaker v Armeniji . . . Tudi tukaj so se mohamedanci vsem kristijanom, zlasti evropejcem, sè smertjo grozili, vender do zdaj, hvala Bogu, še ni bilo nič hudega. Da se ne da turkom povoda k napadu, se je od strani kustodije (frančiškanske okrajne Svete Dežele) marisikaj vkrenilo; sv. križev pot ob sv. postajah je bil cele tri mesce vstavljen, pretekli mesec se je zopet začel; izleti in tudi navadno romanje k mervtemu morju in ob enem k Jordanu in v Jeriho mesca listopada, kamer bi bil imel tudi jaz letos iti, je bilo prepovedano. Govorilo se je, da se ob mervtem morju in Jordanu oboroženi arabci (beduini) zbirajo k napadu na kristijane. Tudi tukaj so mohamedanci več ali menj oboroženi okoli hodili, „santoni“ so pa na minaretilih (stolpih) po dnevi in po noči na vse gerlo kričali, menda k Mohamedu za pomoč . . .

Fr. Brunon.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo pokojni udje 3. reda marijanske skupščine: Marija Nerat in Ana Stranjšak iz Hoč, Marija Rottman, Marija Döhrn, Ana Brance, Frančiška Majer, Marija Kovačič, Ivana Gaiser, Neža Perko, Barbara Beichler vse iz Maribora, Kunigunda Fela iz Puščave, Neža Bojčnik in Ana Šoštar iz Slov. Bistrice, Barbara Večerjevič od Sv. Marjete niže Ptuja, Jozefa Moder in Ivana Mlasko od Sv. Jakoba v Slov. goricah, Anton Gerbič iz Selnice, Ana Čep in Alojzija Purgaj od Sv. Marjete ob Pesnici, Marija Medved od Sv. Križa pri Slatini, Matija Dobič iz Hajdina, Konstancija Stramitz iz Lučan; trojiške skupščine: Frančišek Wizjak (značajan katoličan, natančen tretjerednik, blag dobitnik cerkve in samostana), Margareta Fekonja, Barbara Vreznik, vsi 3 iz župnije sv. Trojice, Neža Hamler omož. Ploj (50 let vestna tretjerednica) od Sv. Benedikta, Kocbek Gerica od Sv. Antona, Marija Družovič in Marija Vogrinec od Sv. Andraža, Antonija Freisinger in Anton Fekonja od Kapele, Neža Kozar, Marija Vreča in Marija Vogrinec od Negove, Neža Nerat od Sv. Lenarta, Terezija Meznarič od Sv. Križa pri Ljutomeru, Vincencij Poljanec od Sv. Boljčanka, Marija Lasbahe in Johana Žigert od Sv. Petra pri Radgoni; goriške skupščine: Lucija (Marija) Zlatoper, Marija (Katarina) Sivec, Katarina (Klara) Hvalica; kobljeglavske: Ivana (Filomena) Štok; iz Postojne: Margareta (Elizabeta) Simšič.

Dalje se priporočajo v pobožno molitev: M. St., da bi se je vsmililo presv. Serce Jezusovo in ljuba Ma'i Božja ter jo rešilo prehudih dušnih britkosti; Fr. Kr. za neko zelo potrebno milost; neki dijak, da ga Bog obvaruje bolezni; Fr. K. za dar stanovitnosti v dobrem; neka tretjerednica za dar stanovitnosti in poterpežljivosti, za mir v družini in razumnost mej seboj; M. B. tr. v čast sv. Antonu za popljšanje lehkorniselne in posvetne sestre; dve osebi 3. reda za večo popolnost; K. F. za stanovitnost, za srečno smert in tudi za telesno ozdravljenje, če je božja volja; neka druga tretjerednica za srečno smert itd.; M. P. v Zdolah pri Kozjem priporoča svojega očeta zavoljo bolezni v očeh, svoja brata za pomoč v dušnih in telesnih potrebah, zlasti enega, da bi vredno pristopil perykrat k mizi Gospodovi, vse svoje dobitnike in svoje sovražnike, sebe pa za ohranitev svete čistosti; A. S. v Mariboru se priporoča za poterpežljivost

v svoji dolgi bolezni in za ozdravljenje bolnih oči, za vdanost v voljo božjo in srečno smert, priporoča svojega rajnega očeta, dva brata in sestro za spreobrnjenje; M. L. za pomoč v hudi dušni britkosti, za pravo pobožnost, razsvetljenje sv. Duha, vdanost v voljo božjo in telesno zdravje, ako je volja božja; M. K. pri Šturjah na Vipavskem za ozdravljenje od hude želodečne bolezni; nekdo od Sv. Benedikta priporoča tri osebe; nekdo od Sv. Trojice staro nemiroljubno osebo za spreobrnjenje, sebe za poterpežljivost; neka tretjerednica iz Polja, da bi mogla svojo dolgo bolezen iz ljubezni do Jezusa voljno terpeti ali pa srečno vmreti in da bi ji bile polajšane tudi druge težave; M. A. z Vinic priporoča svoja dva bolna otroka in svojega za smert bolnega brata (sv. maši oskerbimo).

Zahvala za vslišano molitev.

Fr. K. tretjer. se najtopljeje zahvaljuje vsemogočnemu Bogu in sv. Antonu za ozdravljenje bolnega želodca (sv. maše oskerbeli); P. A. M. ravno tako za hitro pomoč v nevarni bolezni; A. L. v Ljubljani za ozdravljenje bolnih oči; neka oseba na Dolenjskem za ozdravljenje nevarno obolele roke; M. G., soproga umirov. učitelja, za ozdravljenje po priprošnji sv. Antona; J. L. za zboljšano zdravje po devetdnevnih pobožnostih k Materi Božji na Brezju in sv. Antonu Padovanskemu; A. J. tretjer. v Skalah za dvakratno ozdravljenje od nevarne bolezni; M. U. iz kobariske skupščine za ozdravljenje svoje in svojega deteta, ki je imelo na nogi tekočo rano; M. P. v Zdolah za pomoč v veliki zadregi in stiski zavoljo neke pravde, da se je srečno izveršila; A. B. za vslišano molitev po tridnevni na čast sv. Antonu Padovanskemu; neka tretjerednica za ozdravljenje hudo bolnega otroka; K. R. za tolažbo in olajšanje bolečin, katero je prejela v svoji dolgotrajni bolezni v premišljevanju „Življenja svetnikov“; M. M. v Mariboru za pomoč v veliki časni ali telesni zadregi; neki dijak v Lj. za ozdravljenje oči in da je srečno izdelal prvega pol leta.

„Zatajevanje samega sebe“.

Piše se nam: „Neki ogerski star naročnik „Cvetja“ me je prosil, da bi se nekateri izrazi v „Cvetju“ razložili, rekoč „mi ne razmimo, kaj se to pravi „zatajevanje samega sebe“ itd. — Odgovor: „Zatajevanje samega sebe“ se pravi premagovanje ali zatiranje natornega nagnjenja ali lastne volje iz ljubezni do Boga ali do bližnjega. Natorno nagnjenje sili človeka na priliko k neprijaznosti nasproti sovražniku; kedor to nagnjenje premaga in sovražnika prijazno ogovori, ta je, kaker se govori, zatajil samega sebe. Zgled takega zatajevanja samega sebe imamo v tem zvezku na strani 73. nad sv. Leonardom, ki je dal razbito okno berž popraviti, da bi se ljudje ne zgledovali nad krivico, ki se mu je storila. — Kaker to, bomo tudi druge besede v „Cvetju“ radi pojasnili, le naj nam bravci naznanijo, kar ne umejo.

naših jezikoslovcev, je prav dr. Oblak meni namenil „glasoslovje“ in „naglas“ ter mi ob enem z imenovanim blagim gospodom neprenehoma silo delal, dokler sem se naposled res lotil pisanja ter se je tista stvar sproti začela natiskovati na tem mestu, da bi mogel namreč potem tudi kedo drugi povedati svoje misli, preden bi se porabila za namenjeno slovnico. Dr. Oblak je bil zadovoljen, ko je bila doveršena, da sem, „vender prišel na dan s svojimi studijami o slovenskem naglasu, če tudi v Cvetju.“

V raznih primerih pa seveda nisva bila vselej enih misli. In ni bilo lahko, ko se je enkrat poprijel kakega mnenja, iz glave mu ga izbiti, ako je bilo napačno. Poprijel se je pa semtertja keterega prenašlo, kaker je bil sploh uren delavec, morebiti, ker mu jezikoslovje ni bilo le samo v veselje in „slavo“. Od tod, mislim, pač tudi tista obširnost, tisto včasih bolj mehanično sestavljanje kaker prav za prav znanstveno delo; od tod menda prav tako nekateri ne popolnoma pretehtani izreki „ex cathedra“, koliker se mene tičejo, zlasti v „Archiv f. sl. Phil.“ XII. str. 504 id. in XIV. str. 347 id.

Na poslednje „Bemerkungen“ sem skušal še enkrat opravičiti svoje nazore; natorno, da gospodu doktorju moj odgovor ni bil ljub in se torej tudi do zdaj, dasi je že blizu tri leta, kar sem ga odposlal, ni sprejel v „Archiv“, pri katerem je imel rajni po pravici veljavno besedo. Ako bi mu bil imel kaj ovir delati na poti do stolice, je prav, da se ni sprejel; vender mislim, da takih nasledkov, kaker niso bili namerjeni, tudi nikakor ne bi bil imel. Da je pa vsaj eden tistih mojih nazorov, ki se jih je tako „terdovratno“ branil, vender le gotova resnica, tega se je mej tem na Ogerskem prepričal sam na svoja ušesa. 2. 10. 1894 mi piše iz „Sebeščanske vasi“ na prekmurskih berridih: „Iz tje se je razvil tk in pred temnimi samoglasniki celo še tk' n. pr. cvetke — cvetk'a (cvetje), sprotoletke (Frühling). O razlagi -cke iz -c je se tedej ne da dvomiti.“

Sicer pa sva si bila nasprotna skoraj le v nekaterih posameznostih, ne v splošniših in važniših vyprašanjih ali v načelih jezikovlovnega preiskovanja. Tako torej priterjujem, koliker jih morem soditi, tudi zdaj njegovim poslednjim spisom, objavljenim v ravno izešlem 18. zvezku Archiva (1. polovici), posebno dokužu (str. 228 id.), da po razmeri naše slovenščine do ostalih južnoslovenskih narečji nikakor ni misliti, da bi bil že pred 6. stoletjem ali po Vodnikovem „od negdaj tukaj prebival naš rod.“

Skoraj gotovo je, da izide tudi v 2. polovici 18. zv. Arch. še kaj iz njegovega peresa, zlasti mali donesek, za katerega je želel po gori omenjeni dopisnici mojega pojasnila. Ali še to — in nič več! Pero je odloženo, — telo trohni v hladnem grobu, dušo, obdarjeno s tako lepimi zmožnostmi, pa priporočamo neskončni milosti Večnega, ki jo je vstvaril. Naj počiva v miru!

Še enkrat „Radiče“.

Jako čisl n jezikoslovec slovenski mi piše o tem imenu:

„To ime je tudi mene zanimalo. Dovolite, da Vam naznam svoje opa ke.“

P-va posebnost te besede je, da je nje aljektiv: Račinski, a, o. To ti pomenilo, da se je v nje deblu nahajala črka *n*.

Drugo je, da stari ljudje v Litiji, tako n. pr. znani rajnik Alojz Kobler vulgo Šegač je imenoval ta trg: Rádečej. Primerjaje omenjeni a d j e k t i v temu imenu sem jaz to-le sodil:

Litijinci (po novem Litijani) imajo deloma dolenski izrek, zlasti: j namesto *nj* na pr. koj namesto konj — potem včasih širok i (y) namesto ozkega: tēj namesto ti (tu).

Po teh posebnostih je mogoče, da je Rádečej nastal iz Rádečinj, od koder je potem lahko razlagati adjektiv: Račinski; in potem med ljudstvom, kako sem tudi jaz slisal, semotija navadni substantiv: Ráči, grem v Račij = Rádečinj, izpustivši v sredi čevki: *de*.

Na vsak način je to ime v filologičnem ožiru jako zanimivo in vredno, da se natanje preišče, zlasti, ker imamo krajevnih imen od debla „Ra d“ mnogo, kakor so: Ralovljica, Radomlja, Radulja, Radohova vsi itd.

B'agov lite torej v pretres vzeti tudi moje opazke zatran Ra d e č j; nazadnje se morebiti ta temna reč vendar le toliko pojasni, da bodo tudi strogi jezikoslovci zadovoljni.“

Jaz mislim na to tako: Gospod dopisnik razlaga poslednji *e* v obliki Rádečej iz *i*; po isti pavici smemo tako razlagati tudi *e* v srednjem zlogu, da bi bila torej knjižna oblika: Rádičinj. To bi bil prvotno adjektiv substantiva Rádiči, zraven misliti: terg; pr.m.: Slovenj grade. Sedunji adjektiv Račinski je moral biti nekodaj: Rádičinski, kar stoji proti Radičinj v ti-ti razmeri kakor slovenski proti slovenj. Res pa s tem sufiks -in- še ni raztolmačen. Morebiti je misliti na primere kakor: golobinji, vrablinji, gosinji, sestrinji, o katerih pravi Miklošič: „schein an das suffix in u das suffix j u gefügt zu haben“. Tudi pred -ski nahajamo -in-: bábinski, brátnski, deínski, gosínski, očúski, itínski, tatínski itd. — Ali zakaj se ni rekle kakor Nikšiči: níkšički, Vlašiči (Lášece): vlášički, lášički (tako bi bilo prav za sedanje: Láškí nasproti Láškí od Láh), tako: Ráličí (Rádiče): rálički, rádički, rádiški? Na to vprašanje jaz ne vem pravega odgovora.

Novosti.

Marija Podoba Pravice. Šmarnice. Spisal Jožef Kerčon, duhovnik ljublj. škofije. V Ljubljani, 1896. Tiskala Katol. Tiskarna. — Založila Katoliška Bukvarna. Stane v pol usnju 90 kr.; v usnju 1 gld.; v usnju z zlato obrezo 1 gld. 2) kr. — S pošto stane izvod 10 kr. več.

Pomladni Glas. VI. Posvečeni slovenski mladini. Z 8 slikami. Uredil in založil Matija Prelesnik, 1896. Dobé se pri g. Evgenu Lampetu, bogoslovcu v Ljubljani, broš. po 30 kr., pol platno 40 kr. cito pl. 55 kr., po pošti 5 kr. več.